

Vorbereiding opstelling reactienota zienswijzen en herindelingsadvies

Op 8 april (ca. 12.00 uur) zijn 38 zienswijzen op het Herindelingsontwerp geregistreerd. Veelal van individuele burgers, daarnaast van o.a. De Breehoek, de Provincie Utrecht, het burgerinitiatief Scherpenzeel zelfstandig en de Stichting houd Scherpenzeel Groen en Gezond. Ook zijn enkele zienswijzen van lokale fracties binnengekomen vanuit de beide gemeenteraden. Het algemeen beeld van de individuele reacties is in meerderheid kritisch tot negatief ten aanzien van het herindelingsvoorstel, er zijn ook enkele ondersteunende reacties. [REDACTED] 11 [REDACTED] zijn neutraal ten opzichte van mogelijke herindeling en vragen aandacht voor enkele aspecten in iedere constructie. Er zijn ook enkele reacties binnengekomen zonder inhoudelijke opvatting over het Herindelingsontwerp (met name enkele bestuurlijke partners).

De Ontwerp-zienswijzen van de gemeenteraden van zowel Barneveld als Scherpenzeel zijn eind maart openbaar gemaakt. Die van Barneveld is besproken in de Commissie Bestuur op 6 april en wordt vastgesteld in de gemeenteraad van 21 april. De Ontwerp-zienswijze van Scherpenzeel wordt op 12 april besproken in de opinieronde en op 21 april vastgesteld in de gemeenteraad. Uiteraard kunnen uit behandeling en besluitvorming (amendering) van beide ontwerpen nog aanpassingen voortvloeien. Aangenomen mag wel worden dat de hoofdlijnen zoals nu verwoord in meerderheid zullen worden overgenomen door beide gemeenteraden. Via stemming en stemverklaring kunnen verschillen en nuances tussen fracties zichtbaar worden.

Algemeen beeld ontwerp-zienswijze Barneveld

Het betreft een positieve zienswijze (3 A4 met bijlage bestuursopdracht dorpenbeleid) die ingaat op een aantal aandachtspunten bij de verdere voorbereiding en totstandkoming. Daarvoor wil Barneveld zich als gemeente inzetten (o.a. vormgeving dorpenbeleid) samen met de beoogd fusiepartner. Voor een aantal aandachtspunten verwacht Barneveld iets van de provincie: commitment (inhoudelijk en financieel) voor de positie van Barneveld als groeigemeente en voor rekening nemen van alle kosten die in 2021 gemaakt worden voor de voorbereiding van de fusie. Barneveld kiest in deze ontwerp-zienswijze voor lichte samenvoeging.

Algemeen beeld ontwerp-zienswijze Scherpenzeel

De Ontwerp-zienswijze (34 A4 excl. begeleidende brief en excl. bijlagen/notenapparaat) bevat een uitgebreide standpuntbepaling vanuit Scherpenzeel over het voorstel tot herindeling, de onderbouwing daarvan en het proces van totstandkoming. De hoofdconclusie daarvan is dat herindeling onnodig is omdat er een betere oplossing is voor de bestuurskrachtopgave van Scherpenzeel vanuit zelfstandigheid met samenwerking en omdat voor herindeling geen draagvlak is bij de Scherpenzeelse bevolking. Tevens (en mede daarom) is Scherpenzeel van opvatting dat de provincie niet tot het oordeel herindeling had moeten komen en op de weg daar naar toe (op veel onderdelen) onzorgvuldig en vooringenomen is geweest. In een apart hoofdstuk wordt aangegeven waar de provincie naar de mening van Scherpenzeel ongefundeerd, kort door de bocht, onzorgvuldig etc. heeft gehandeld en zelfs belemmerend is geweest voor het kunnen werken aan de eigen opgaven van Scherpenzeel.

Het is tegelijk niet alleen maar een "hakken in het zand" zienswijze. In de ontwerp-zienswijze wordt erkend dat er echt een bestuurskrachtprobleem was en dat het proces van de afgelopen jaren (vanaf 2019) er mede toe heeft geleid dat Scherpenzeel de bakens heeft verzet en dat de dialoog met de provincie daarin ook wel stimulant en enige richting heeft gegeven. Ook wordt aangegeven dat inmiddels een duidelijke keuze voor samenwerking met Barneveld is gemaakt en erkend dat die ook noodzakelijk, duurzaam en opschaalbaar (zonder bestuurlijke fusie te noemen) moet zijn wat betreft Scherpenzeel. Het herindelingsalternatief (voorstel nieuwe gemeente) wordt uitgebreid

geanalyseerd en van allerlei kritische kanttekeningen voorzien (vooral financieel), maar er worden ook randvoorwaarden en wensen genoemd voor het geval er wel tot bestuurlijke fusie zou worden besloten (o.a. reguliere samenvoeging, dorpenbeleid, voorzieningen).

Hoofdvraag voorbereiding reactie op zienswijzen

Hoofdvragen bij de voorbereiding van de inhoudelijke reactie op de zienswijzen zijn:

- Biedt de zienswijzeprocedure nieuwe informatie of inzichten aan de hand waarvan de eerder ingezette lijn (fusie per 1-1-2023) zou moeten worden verlaten of aangepast?
- Zijn alle risico's en kansen in verband met het doorzetten, dan wel niet-doorzetten van de fusie per 1-1-2023, goed in beeld?
- Is het doorzetten op de ingezette lijn een begaanbare weg richting PS?
- Is, en aannemende dat PS instemt met de ingezette lijn, deze voldoende kansrijk in het Haagse traject?

Beantwoording van deze strategische vragen zal richting moeten geven aan de inhoudelijke beantwoording. Cruciaal element daarin is het omgaan met het mogelijk verschil tussen "gelijk hebben" en "gelijk krijgen". Vanuit de zienswijzeprocedure komt geen zodanige nieuwe of gewichtige informatie dat GS om die reden grond hebben om af te wijken van de ingezette lijn: kiezen voor variant 3-plus. Sterker, het huidige bestuurlijke verkeer tussen Scherpenzeel en Barneveld maakt extra duidelijk dat een duurzame samenwerkingsvariant met toekomstperspectief tussen beide gemeenten niet haalbaar is op dit moment.

Tegelijk is het evident dat het voorstel met name vanuit het perspectief van veel partijen in de Tweede (en waarschijnlijk ook Eerste) Kamer kwetsbare punten bevat:

- ✓ De noodzaak tot fusie in relatie tot de bestuurskracht en de mogelijke andere opties: niet voor iedereen zal meteen duidelijk zijn dat er sprake is van "evidente bestuurskrachtproblematiek waarvoor de gemeente zelf geen oplossing kan vinden". Met name het op dit moment ontbreken van acute knelsituaties in dienstverlening/taakuitvoering en de in de ogen van sommigen nog aanwezige mogelijkheid om via samenwerking tot oplossing te komen kan invloed hebben op dat beeld.
- ✓ Het gebrek aan politiek-bestuurlijk draagvlak in Scherpenzeel, ondersteund door inwonerspeilingen, weegt voor sommigen zwaar en is voor nogal wat politieke partijen in Den Haag eigenlijk al min of meer doorslaggevend zo is gebleken. Niet iedereen in ieder geval zal een meer brede en genuanceerde benadering rond draagvlak voor dit herindelingsadvies overnemen.
- ✓ De conclusies over het ontstaan van een financieel solide gemeente uit het HO worden via de zienswijzen in twijfel getrokken als gevolg van recente ontwikkelingen en berichten over met name de financiële situatie in Barneveld. Dit is inhoudelijk waarschijnlijk wel te pareren, zij het dat de onderbouwde gegevens daarvoor pas in mei/juni beschikbaar komen (tijdig voor PS-behandeling?).
- ✓ De rolneming van de provincie, deels in formele zin en deels in houding/gedrag. Diverse fracties in de Tweede Kamer vinden haast per definitie dat een provincie niet het recht heeft om "onwillige" gemeenten "tot fusie te dwingen". Ieder foutje en (vermeende) onzorgvuldigheid in de procedure, alsmede externe rapportages van Frissen, Elzinga en Spiegelgroep kunnen het beeld doen postvatten/versterken dat de provincie hierin niet zorgvuldig of zelfs vooringenomen is bezig geweest. Ook de Raad van State is de laatste jaren kritischer geworden op de rol van de provincie in het voortraject.

Bovenstaande stelt natuurlijk in de eerste plaats (extra) eisen aan een solide en onderbouwde reactie op de zienswijzen en verwerking daarvan in het herindelingsadvies. Maar mogelijk kunnen

verdere interventies nog ondersteunend zijn. Deze interventies kunnen gericht zijn op PS; een zo groot mogelijk draagvlak in PS zal ondersteunend zijn in het Haagse traject (bv. rol/positie SGP). Deze interventies kunnen ook gericht zijn op beïnvloeding van de politiek in Den Haag. Te verwachten is dat een nieuw-aangetreden minister van BZK niet meteen flinke politieke risico's wil lopen met een in de ogen van de Kamer discutabel wetsvoorstel.

Voorstel aan het Bestuursteam 12 april:

- Stick to your plan: eerder ingezette lijn in het herindelingsontwerp doorzetten naar herindelingsadvies
- Instemmen met hoofdlijn beantwoording zienswijzen in reactienota (bijlage)
- Afspraken maken over vergroten kansrijkheid in zowel het traject naar besluitvorming in PS en vervolgens het Haagse traject qua inhoud en proces rond het herindelingsadvies.

Bijlage: 1^e voorlopige reactie op hoofdlijnen zienswijzen herindelingsontwerp

Er is, mede op basis van ervaringen in andere provincies (Zuid-Holland, Groningen, Utrecht), gekeken naar hoe de reactienota het beste kan worden ingericht. Op basis daarvan wordt voorgesteld te kiezen voor een thematische indeling aan te vullen met een specifieke uitwerking van de reactie voor (in ieder geval) de zienswijzen van de gemeenteraden. Gezien het totaal aantal (ca. 40) en de aard van de zienswijzen (geen standaardzienswijzen) wordt voorgesteld om (korte) individuele reacties voor alle zienswijzen te formuleren. Er zal in de reactienota ook een procesbeschrijving opgenomen worden over het zienswijzeproces, incl. participatie en raadpleging Kieskompas.

Voor de thematische indeling van de reactienota wordt uitgegaan van de indeling van het herindelingsontwerp:

- A. De voorbereiding en de onderbouwing van het besluit tot herindeling:
 - 1. Bestuurskracht Scherpenzeel (ontwikkeling daarvan en visie provincie daarop)
 - 2. Variantkeuze (procesbeschrijving en inhoudelijke onderbouwing)
 - 3. Rol provincie (formele positie, onderbouwing handelwijze en rolneming)
- B. De beeldvorming over de nieuwe gemeente
 - 1. Identiteit/dorpenbeleid/zeggenschap
 - 2. Voorzieningen
 - 3. Financiën
 - 4. Overige aspecten (o.a. vorm samenvoeging)
- C. De toetsing aan beleidskaders (m.n. BZK)
 - 1. Draagvlak
 - 2. Regionale positie
 - 3. Interne samenhang/nabijheid bestuur
- D. Overige punten/aspecten (o.a. voorbereiding nieuwe gemeente).

Analyse van de ontvangen (ontwerp-)zienswijzen geeft aan dat deze indeling de inhoud van alle ingebrachte zienswijze goed kan weergeven.

De tekst van het herindelingsadvies zal ten opzichte van die van het herindelingsontwerp in ieder geval een aanvulling bevatten in de procesbeschrijving (zienswijzefase + raadpleging) en zal aanvullingen en eventueel aanpassingen bevatten op de verschillende onderdelen vanuit de reactie op de zienswijzen. De indeling van de reactienota conform het herindelingsontwerp geeft op deze manier ook meteen richting aan en transparantie in de aanpassing van de tekst van het herindelingsontwerp tot de tekst van het herindelingsadvies.

Hoofdindruk zienswijzen

Uit de (ontwerp-)zienswijzen komt weinig informatie naar boven, die niet al eerder bekend en gewisseld was. Het is grotendeels een bevestiging, ordening en codificatie van eerder ingenomen standpunten van partijen over mogelijke herindeling en het herindelingsproces, dan wel specifieke wensen en aandachtspunten bij de verdere uitwerking van de keuze voor herindeling.

Nieuwe informatie die sinds het vaststellen van het herindelingsontwerp wel op tafel is gekomen is:

- a. De uitwerking van de samenwerkingsstrategie van Scherpenzeel en de reactie van Barneveld daarop (nog niet geheel bekend, doch lijkt vaststelling van eerdere posities).
- b. De uitslag van zowel de burgerpeiling in Scherpenzeel van 17 maart als van de raadpleging door Kieskompas (wordt dezer dagen bekend).

- c. Actualisatie van financiële gegevens in Barneveld en in Scherpenzeel en de mogelijke invloed daarvan op de conclusies over de financiën van de nieuwe gemeente.
- d. Eventueel nog nadere specificatie/verschuivingen in opvattingen in de gemeenteraden van Scherpenzeel, dan wel Barneveld bij de vaststelling van de zienswijzen (nader te bezien).
- e. In zekere zin biedt de uitslag van de Tweede Kamer Verkiezingen ook nieuwe informatie, zij het nog enigszins speculatief, over de te verwachten houding van Tweede en Eerste Kamer ten aanzien van een door de minister op te stellen wetsvoorstel (waarschijnlijk niet positiever).
- f. Via de in de Staten gevoerde debatten (oordeelsvormende sessies en interpellatiedebat) ontstaat een scherper beeld over een mogelijk draagvlak voor een herindelingsadvies in PS.

Voor GS is relevant om op korte termijn te bepalen of het geheel van deze nieuwe informatie en ontwikkelingen moet leiden tot een andere inzet en uitkomst van het herindelingsadvies. Dit zal uiteraard richting en inkleuring van de reactie op de zienswijze voor een belangrijk deel bepalen.

De Wet arhi biedt daarbij de ruimte om wel of niet tot een herindelingsadvies te komen en om het herindelingsadvies aan te passen ten opzichte van het herindelingsontwerp op onderdelen (bv. naamgeving, datum ingang nieuwe gemeente, vorm samenvoeging). De Wet arhi stelt wel dat een herindelingsadvies uiterlijk vier maanden na afloop van de zienswijzetermijn voor de gemeenteraden moet zijn vastgesteld, in dit geval dus uiterlijk 26 augustus 2021. Een uitstelmogelijkheid (bv. besluit opschorten voor nader overleg tussen partijen) biedt de wet niet. Herindeling per 1 januari 2023 is in de tijd alleen mogelijk als PS op 7 juli het herindelingsadvies vaststelt.

Kernpunten reactie en eindafweging

Uiteraard zal de reactie op de zienswijzen op alle relevante onderdelen moeten worden uitgewerkt en daarin zitten nog tal van detailkeuzes. Voorgesteld wordt om in de thematische beantwoording de focus te leggen op die punten waarover blijkens de (ontwerp-)zienswijzen verschil van opvatting is en die relevant zijn voor het maken van de eindkeuze voor bestuurlijke fusie c.q. voor de vormgeving van de nieuwe gemeente. Daarbij in het bijzonder aandacht voor de punten die voor de beoordeling door de provinciale en de Haagse politiek (minister, Tweede en Eerste Kamer) naar verwachting van bijzonder belang zullen zijn.

Voorgesteld wordt om in het thematische gedeelte van de reactienota zoveel mogelijk uit te gaan van het “eigen” verhaal en de eigen redeneerlijn van de provincie en van daaruit de reactie op de zienswijzen te formuleren. Dus niet het verhaal ophangen aan de redenering in de zienswijzen. Dat wordt te verdedigend en te gefragmenteerd. In de reactie per zienswijze kan dan bij de relevante thema's aangehaakt worden bij de thematische beantwoording en kan die eventueel specifieker worden gemaakt aan de hand van de betreffende zienswijze. Door de inhoud van de (ontwerp-) zienswijzen van Scherpenzeel en Barneveld als basisinput te nemen bij het schrijfproces van het eigen verhaal zal een redelijk compleet beeld ontstaan voor het geheel van de beantwoording

Uit de zienswijzen zijn de volgende hoofdthema's te identificeren:

- A. Nut en noodzaak van de voorgestelde fusie. Veel indieners menen dat er geen groot bestuurskrachtprobleem in Scherpenzeel is en/of dat de gemeente goed in staat is om dat zelfstandig op te pakken. Een enkele indiener meent dat herindeling wel nodig/beter is en enkele staan neutraal ten opzichte van de bestuurlijke vorm.
- B. Draagvlak. Veel indieners menen dat de draagvlakpeilingen in Scherpenzeel duidelijk aantonen dat de bevolking een fusie niet wil en nodig acht en wijzen daarom het fusievoorstel af.
- C. Rolneming provincie. Veel individuele indieners menen dat de provincie op onderdelen vooringenomen en op onderdelen onzorgvuldig heeft geacteerd bij de voorbereiding het onderzoek naar de varianten en de daarop volgende voorbereiding van het herindelingsontwerp.

De omgang met de peilingen van Scherpenzeel, tegen het advies van deskundigen ingaan, "drammerig" gedrag, fair play, vooringenomenheid.

- D. Vormgeving nieuwe gemeente. Met name vanuit de ontwerp-zienswijze van Scherpenzeel komen ideeën en verwachtingen naar voren omtrent de vormgeving van de nieuwe gemeente (financiën, dorpenbeleid, voorzieningen, organisatie e.d.). Deze zijn wel kritisch van toon, maar niet per se negatief gericht. Enkele indieners geven wel aan twijfels te hebben over de wijze waarop met name de belangen van het dorp Scherpenzeel in een nieuwe gemeente kunnen worden gehonoreerd.
- E. Naast deze hoofdthema's zijn er enkele meer specifieke zaken die in de beantwoording om een inhoudelijke reactie vragen van de provincie.

Deze thema's sluiten aan bij de voor de provinciale en landelijke politiek meest belangrijke issues. De kernissues. Hieronder wordt per thema een hoofdlijn van beantwoording voorgesteld die dan verder uitgewerkt zal worden in de reactienota.

Reactie op hoofdlijnen thema A: nut en noodzaak fusie

Uitgangspunt voor de reactienota op dit hoofdthema is de volgende redeneerlijn/kernboodschap:

1. Bestuurskracht gaat om de mogelijkheid die gemeenten hebben om hun opgaven en ambities waar te maken. Geen absoluut begrip.
2. Scherpenzeel worstelt daarmee sinds 2007.
3. Dat betekent niet dat Scherpenzeel per se iets verkeerd doet. Het is vooral een inherent probleem van alle kleine gemeenten, zeker met verzwarende takenpakketten sinds 2014. Wel heeft Scherpenzeel (te) lang gewacht met zelfreflectie en actie op dit punt. Wordt ook erkend.
4. Via Toekomstvisie traject opgaven en ambities in beeld gebracht. Op dat moment bleek noodzaak om afweging te maken over bestuurlijke toekomst en eventuele samenwerkings- en fusievarianten te onderzoeken.
5. In 2019 heeft Scherpenzeel zelf erkend een evident bestuurskrachtprobleem te hebben (unaniem standpunt gemeenteraad SvdLaar-rapport) en is zelf (gefaciliteerd door provincie) op zoek gegaan naar adequate oplossing.
6. Oplossing uiteindelijk in Kadernota 2020: zelfstandigheid met forse investeringen in eigen organisatie met onuitgewerkt samenwerkingsperspectief, gericht op meerdere partners.
7. Oplossing onvoldoende omdat dit op lange termijn niet duurzaam is en ook (onnodig) duur voor inwoners. Wel resultaat van gedane investeringen (zie BMC-rapport), maar geen structurele en duurzame oplossing.
8. Vanaf start artikel 8 arhi is samenwerkingsstrategie Scherpenzeel helderder geworden: richten op Barneveld in een vorm die duurzaam en opschaalbaar is (zonder duidelijke stip op de horizon).
9. Echter: samenwerken kun je niet alleen en partner Barneveld wil of beperkt samenwerken (operationele taken via SLA's) of fuseren. Geen tussenvormen met "twee kapiteins op een schip" en bestuurlijk/ambtelijke drukte. Dit verschil is onoverbrugbaar. (NB. Dit zal in het kader van bestuurlijk overleg de komende tijd nog verder worden ingekleurd/expliciet gemaakt.)
10. Omdat beperkte operationele samenwerking voor Scherpenzeel te weinig is om de bestuurskrachtproblemen duurzaam op te lossen (inmiddels neigt Scherpenzeel zelf ook steeds meer naar die opvatting) is bestuurlijke fusie onontkoombaar.
11. Bestuurlijke fusie volgens 3-plus variant biedt de beste waarborgen voor het realiseren van de opgaven voor de Scherpenzeelse en Barneveldse burger op de lange termijn (dus beter dan zelfstandigheid en duurzame samenwerking).

Reactie op hoofdlijnen thema B: draagvlak

Uitgangspunt voor de reactienota op dit hoofdthema is de volgende redeneerlijn/kernboodschap:

1. Herindeling komt van onderop tot stand: belangen, verwachtingen en ideeën van de inwoners staan centraal.
2. Zodra provincie regie had genomen is een proces uitgevoerd om die wensen en belangen te inventariseren (participatieproces en kieskompas najaar 2020).
3. De uitkomsten hiervan komen inhoudelijk goed overeen met eerdere trajecten in beide gemeenten (Toekomstvisie Scherpenzeel en Strategische Visie Barneveld).
4. De uitkomsten zijn gebruikt als “meetlat” bij de weging van de varianten die in het open overleg aan de orde waren. Vanuit het perspectief van inwoners zijn allerlei varianten denkbaar mits voorzieningen, dienstverlening en zeggenschap (dit alles binnen aanvaardbare financiële kaders) duurzaam geborgd zijn.
5. Uit de weging is gebleken dat zowel variant “duurzame samenwerking met mogelijkheid van bestuurlijke fusie” en “bestuurlijke fusie” zouden kunnen aansluiten bij belangen, verwachtingen en ideeën van inwoners bij hun gemeente.
6. De uitkomsten vanuit inwoners en stakeholders zijn gebruikt om de varianten te optimaliseren om ze zo goed mogelijk aan te laten sluiten bij wensen en verwachtingen van inwoners.
7. Op grond hiervan is gekozen voor variant 3-plus als meest optimale variant in het herindelingsontwerp.
8. Inhoud herindelingsontwerp is voorgelegd aan inwoners via representatieve peiling Kieskompas. Uitkomst PM
9. Reacties gemeenteraden geven aan dat een flinke meerderheid van de raadsleden in principe positief staat ten aanzien van het herindelingsvoorstel.
10. Voor provincie gaat het om draagvlak in *beide* gemeenten op de *inhoud* van het herindelingsvoorstel. En dat is per saldo positief (PM Kieskompas en stemming gemeenteraden).
11. Peiling Scherpenzeel maart 2021 gericht op ondersteuning raadsbesluitvorming zienswijze. Resultaat niet/beperkt toepasbaar voor toetsing onder totale bevolking. Voorgelegde keuze was te beperkt/digitaal; voorgelegde variant zelfstandigheid was feitelijk niet meer aan de orde, omdat de hierbij horende samenwerking niet gewenst wordt door Barneveld.

Reactie op hoofdthema C: rolnemings provincie

1. Provincie heeft eigen taak en verantwoordelijkheid in kwaliteit lokaal bestuur. Juist gericht op die situaties waarin er geen overeenstemming is over de noodzakelijke oplossingsrichting. In dit geval een duurzame oplossing samen met een andere gemeente, waarbij beide gemeenten geen overeenstemming hebben over de constructie.
2. Provincie baseert zich op statenbeleid Sterk Bestuur: uitgangspunt daarbij is een ondersteunende en faciliterende rol naar gemeenten om – waar nodig – bestuurskracht te versterken. Sluit ook aan op beleidskader herindelingen.
3. Provincie kiest evenwel geen lijdelijke rol. Mede vanuit ervaringen uit het verleden wil provincie kunnen anticiperen op mogelijke probleemsituaties en tijdig acteren. Daar waar echt problemen zijn nu of op termijn, moeten ook echte oplossingen komen.
4. In Scherpenzeel bleken echte problemen en ook door gemeente zelf erkend midden 2019.
5. Deze problemen zijn structureel een in zekere mate schaalgerelateerd. Vragen dus een structurele aanpak.
6. Door provincie vanaf medio 2019 tot medio 2020 ruimte gegeven om zelf tot oplossingen te komen. Wel gekaderd: er moet serieus gekeken worden naar andere oplossingen dan alleen zelfstandigheid. Ook heeft provincie voorverkenning uitgevoerd naar andere opties (o.a. met gemeenten in provincie Utrecht).
7. Bij keuze gemeenteraad Kadernota 2020 was er geen andere optie meer dan arhi artikel 8.

8. Duidelijke ambivalentie/paradox in de werking van dit instrumentarium. Wet schrijft voor dat die gericht moet zijn op bestuurlijke fusie (verklaarbaar vanuit het verleden), terwijl andere (samenwerkings)opties wellicht ook nog aan de orde kunnen zijn.
9. Via brief aan minister voornemen artikel 8 aangekondigd. Van minister BZK ruimte gekregen om wet toe te passen binnen beleidskader herindeling (o.a. meerdere opties onderzoeken). Dit is verwoord in de startnotitie waarmee het open overleg is ingegaan.
10. Open overleg uitgevoerd met meerdere opties en alle relevante partijen. Inhoud centraal in participatieproces (zie boven). Onorthodoxe en creatieve aanpak (o.a. Spiegelgroep).
11. Te overwegen: specifieke reactie op alle door Scherpenzeel naar voren gebrachte punten van onzorgvuldigheid e.d. (waarschijnlijk wel nodig voor vervolgproces. Eventueel in aparte bijlage).

Reactie op hoofdthema D: vormgeving nieuwe gemeente

1. Wat betreft de reacties die twijfel uitspreken of de nieuwe gemeente financieel voldoende solide is (gezien recente ontwikkelingen in m.n. Barneveld) zal een redenering moeten worden onderbouwd dat de conclusies uit herindelingscan/herindelingsontwerp nog steeds valide zijn in het herindelingsadvies (PM).
2. Meer specifiek zal ingegaan moeten worden op de wijze waarop voldoende zekerheid kan worden verkregen dat in de nieuw te vormen gemeente de voorzieningen en dienstverlening in het dorp Scherpenzeel op peil kunnen blijven.
3. In relatie hiermee zal moeten worden ingegaan op de (nadere) vormgeving van het dorpenbeleid in de nieuwe gemeente. Voorgesteld wordt dit zo veel mogelijk door te leggen bij de beide gemeenten in de voorbereiding naar 1-1-2023 met een faciliterende rol (kennis, expertise, ondersteuning e.d.) van de provincie. In het herindelingsadvies kan wel wat nadere info en kennis worden gepresenteerd hierover, doch die kan gezien bovenstaande niet meer zijn dan indicatief.

Reactie op hoofdthema E: enkele specifieke aspecten

1. Wat betreft de vorm van de samenvoeging geeft Scherpenzeel aan te willen kiezen voor reguliere samenvoeging, Barneveld voor lichte samenvoeging. Voorgesteld wordt in het herindelingsadvies te kiezen voor reguliere samenvoeging (cf. regels Beleidskader herindeling), met de mogelijkheid dat gemeenten daar nog nadere afspraken over kunnen maken en dat dan kunnen inbrengen in het vervolgtraject bij de minister van BZK. De materiële gevolgen van reguliere samenvoeging zijn overigens beperkt. Gemeenten moeten sowieso sluitende afspraken maken over de gevolgen voor het personeel.
2. Wat betreft de naamgeving van de nieuwe gemeente geeft Scherpenzeel aan te willen kiezen voor "Gelderse Vallei". Voorgesteld wordt om hiervoor niet te kiezen in het herindelingsadvies, en gezien het meerkernige karakter van de nieuwe gemeente vast te houden aan Barneveld (met instandhouding van het dorp Scherpenzeel), doch de gemeenten wel de ruimte te geven in overleg met de minister van BZK (cf. geldende beleidspraktijk) desgewenst hier gezamenlijk een nader voorstel voor te doen. Dan wel de nieuwe gemeenteraad cf. Gemeentewet de gelegenheid te geven een nieuwe naam te kiezen.
3. Scherpenzeel zet in de Ontwerp-zienwijze in op (minimaal) het behoud van de Scherpenzeelse voorzieningen. Concreet vraagt Scherpenzeel garanties voor instandhouding van De Breehoek, een volwaardige bibliotheek in Scherpenzeel en de continuering van bestaande exploitatiebijdragen en financiële afspraken met het zwembad, de diverse sportverenigingen en maatschappelijke en culturele organisaties in Scherpenzeel. In het algemeen is dit in lijn met de inzet van de provincie, al kan van garanties geen sprake zijn, zoals die ook niet in andere situaties aan de orde zijn. Wel is het een zaak van beide gemeenten om hier in onderling overleg verdere

afspraken over te maken. De provincie wil een bevorderende en faciliterende rol vervullen in dit overleg.

4. Gegeven de ongelijkheid in vermogenspositie van beide fusiegemeenten en de grondposities die de afgelopen jaren zijn opgebouwd acht Scherpenzeel het reëel om een deel van de 'bruidsschat' die Scherpenzeel inbrengt exclusief te alloceren voor Scherpenzeel. Uitgangspunt daarbij zou volgens Scherpenzeel moeten zijn dat minimaal de huidige reserve grondexploitaties en het accres daarvan op basis van de huidige grondposities voor Scherpenzeel kan worden aangewend. Het is ongebruikelijk een bepaald bedrag als 'bruidsschat' te alloceren. Een dergelijke allocatie is mogelijk in strijd met het financieel belang van de nieuwe gemeente. De wens van Scherpenzeel conflicteert daarmee met artikel 22 Wet arhi. Deze allocatie kan derhalve alleen plaatshebben als de huidige gemeenten hier onderling overeenstemming over bereiken.
5. Vanuit Scherpenzeel worden diverse (ontwerp-)eisen gesteld aan de nieuw te vormen organisatie o.a. op het gebied van dorpspecifieke benadering en sociaal team. Deze aspecten dienen in het onderling overleg tussen beide gemeenten te worden ingebracht en daar te worden uitgewerkt c.q. uitonderhandeld.
6. Barneveld verzoekt om volledige vergoeding van de transitiekosten in 2021. Voorgesteld wordt hierin nu niet mee te gaan; de frictiekostenvergoeding die vanaf 2022 wordt uitbetaald is hiervoor bedoeld en in principe toereikend. Dat vraagt wel voorfinanciering in 2021. Hiermee kan eventueel wel worden ingestemd op basis van een duidelijke calculatie vooraf. De vergoeding 2022 zal bij vaststelling van het herindelingsadvies sowieso worden uitbetaald aan beide gemeenten (50/50).
7. Barneveld vraagt in de Ontwerp-zienswijze nadrukkelijk medewerking van de provincie bij de ontwikkeling als groeigemeente. Gedoeld wordt hier waarschijnlijk op ondersteuning bij infrastructurele voorzieningen en eventueel woningbouw. Voorgesteld wordt om dit niet in het herindelingsadvies te regelen, indien al gewenst, doch via aparte overeenstemming. Hier dient nog een (nader) standpunt over te worden ingenomen (PM).